

L'Escola Municipal de Segones Oportunitats (EM20)

Una segona oportunitat per a l'alumnat que ha abandonat prematurament els estudis

Nom del Programa
Escola Municipal de Segones Oportunitats (EM20)

Programa impulsat per
Institut Municipal d'Educació de Barcelona

Àmbit
Educació

Típus de Avaluació
Implementació

Objectiu
Valorar el funcionament del primer any d'implementació de l'Escola Municipal de Segones Oportunitats.

Període d'anàlisi
2019 -2020

Avaluació encarregada per
Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB)

Avaluació realitzada per
Ivàlua

Analistes
Marçal Farré i Carla Cordocillo

Data de realització
Juny 2021

L'Escola Municipal de Segones Oportunitats, impulsada per l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, dona acompanyament i suport a joves d'entre 16 i 25 anys en el seu retorn al sistema educatiu reglat i/o al mercat laboral. Aquest acompanyament cerca generar oportunitats per a que els i les joves recuperin la confiança en si mateixos/es, construeixin un projecte de vida propi i disposin d'eines per dur-lo a terme.

L'EM20 es planteja com una resposta clarament diferenciada del model d'escola o institut tradicional per atendre joves amb múltiples vulnerabilitats.

Si bé la implementació del programa ha patit canvis rellevants respecte a allò inicialment previst (en part com a conseqüència de la declaració de l'estat d'alarma derivat de la pandèmia de la Covid-19), l'avaluació apunta resultats positius per al primer any de funcionament de l'EM20:

- Nivells elevats de vinculació al centre per part l'alumnat, evidenciats amb el retorn de la pràctica totalitat de participants després de la pandèmia
- Canvis significatius en els hàbits i les expectatives sobre sí mateixos/es.

L'EM20 dona suport als i les joves que han deixat els estudis

Problemàtica i intervenció

L'abandonament escolar prematur (AEP) és un problema reconegut arreu de la Unió Europea. Malgrat que les xifres d'abandonament s'han reduït significativament en la darrera dècada, a Catalunya segueixen sent preocupants i requereixen un abordatge en el marc de la lluita contra l'exclusió educativa. Per enfrontar aquesta problemàtica, l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB), crea l'any 2019 l'Escola Municipal de Segones Oportunitats (EM2O) amb l'objectiu de complementar els serveis existents a la ciutat.

L'Escola Municipal de Segones Oportunitats

L'EM2O neix per a donar resposta a aquesta problemàtica i ho fa quan l'abandonament ja s'ha produït o està a punt de fer-ho. El principal resultat esperat de la política és la represa, per part del jovent participant, del seu itinerari educatiu i/o professional. És a dir, el retorn dels nois i noies que han passat per l'EM2O al sistema educatiu postobligatori reglat.

L'escola s'adreça a joves amb edats compreses entre els 16 i els 25 anys que es troben en algunes d'aquestes situacions:

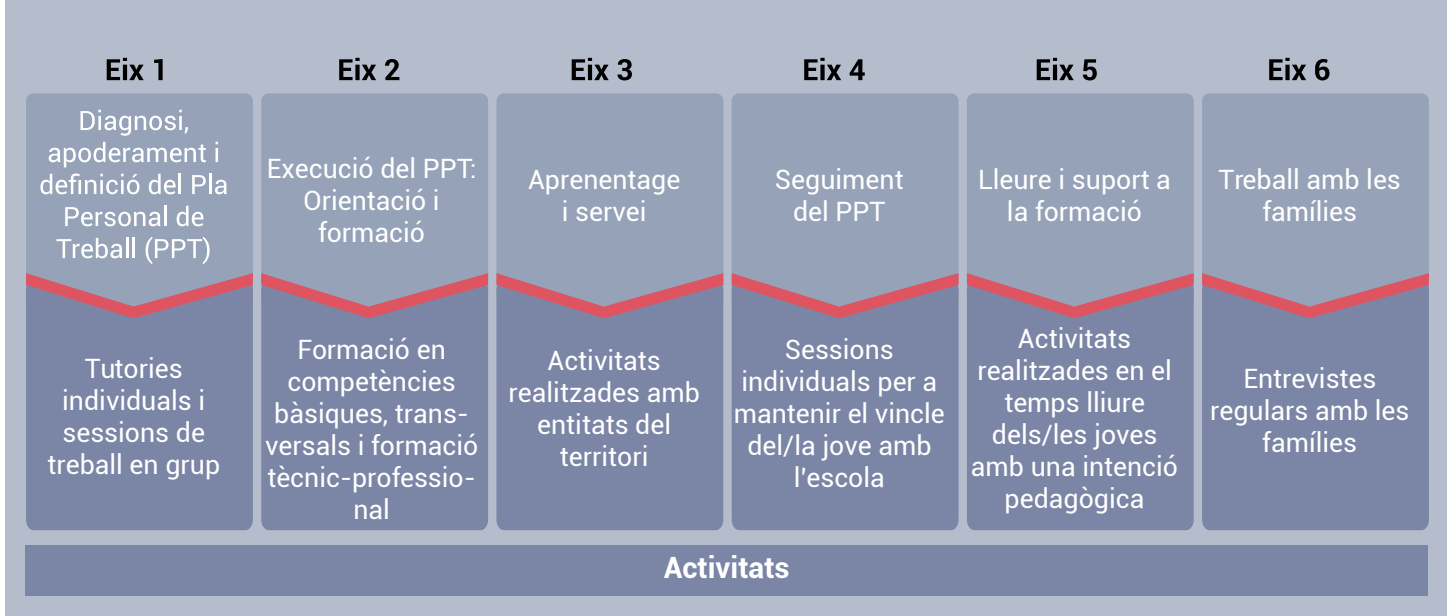
- Haver abandonat els estudis sense haver-se graduat de l'ESO.

- Tenir el graduat d'ESO però haver deixat d'estudiar.
- Estar a l'atur i sense qualificació professional.

Per assolir els seu resultat esperat, l'EM2O planteja un model d'intervenció basat en 6 eixos. En el marc de cadascun d'aquests eixos de treball, i gràcies a la disponibilitat d'un conjunt de recursos, l'equip tècnic de l'EM2O desplega una sèrie d'activitats. Aquestes activitats (tutories individuals, treball en grups, formació en competències bàsiques i transversals, etc.) constitueixen el gruix de la intervenció de l'EM2O.

Així mateix, l'EM2O aposta per la coordinació amb altres serveis i recursos, la qual cosa ha de permetre donar resposta a l'heterogeneïtat de necessitats del jovent participant.

Model teòric d'intervenció de l'EM2O

Avaluació

L'avaluació posa èmfasi en la forma com s'ha implementat el programa en la pràctica, i en els canvis que el jovent identifica a partir de la seva participació a l'EM20.

Objectius

Més enllà de valorar el funcionament del primer any de programa, l'avaluació ha cercat:

- Definir i caracteritzar la població diana
- Definir els outcomes de la política i descriure'n l'evolució
- Analitzar l'encaix de l'EM20 en el mapa de recursos de la ciutat

Metodologia

La metodologia d'avaluació es basa eminentment en tècniques qualitatives, si bé puntualment s'ha fet ús de tècniques quantitatives mitjançant l'explotació estadística d'alguns dels registres del programa i de l'Enquesta de Població Activa. Els exercicis de recollida de dades qualitatives han estat els següents:

- Entrevistes semi-estructurades
- Grup de discussió
- Revisió documental

Evidència prèvia

La noció d'Escoles de Segones Oportunitats s'empra per primera vegada el 1995 en el Llibre Blanc sobre l'educació i la formació, el qual cercava propiciar la reflexió sobre els reptes educatius del moment. En aquest sentit, les E20 es perfilaven com una eina de lluita contra l'exclusió educativa: un espai orientat a posar en valor els talents i competències d'una població adolescent exclosa dotant-los de la capacitat tècnica necessària i la motivació per a desenvolupar un paper en el món laboral i en la societat en general. A partir d'aquest plantejament emergeixen diferents projectes pilots d'E20 arreu d'Europa, amb resultats prometedors evidenciats en la literatura internacional.

A Espanya, l'Associació Espanyola d'Escoles de segona oportunitat congrega al voltant de 42 entitats i organismes que ofereixen recursos de segones oportunitats. La taxa d'èxit, entesa com el percentatge de joves que als 6 mesos de completar la seva participació es van incorporar o bé al mercat laboral o bé a una formació reglada, fou d'un 65% al curs 2018-19.

Resultats

L'Escola Municipal de Segones Oportunitats, mitjançant el treball personalitzat, té un efecte positiu en el seu alumnat. Aquests resultats s'assoleixen a partir de l'elaboració d'un pla personal de treball i es tradueixen en una transició cap al sistema educatiu reglat i/o el mercat laboral.

L'alumnat de l'EM20

Dimensió

S'estima que a la ciutat de Barcelona hi ha al voltant de 10.000 persones d'entre 16 i 24 anys que com a màxim han completat l'ESO i que no es troben cursant estudis, reglats o no reglats, ni tampoc es troben treballant. El nombre de participants (33) de l'EM20 es troba molt allunyat de la dimensió de la problemàtica en el conjunt de la ciutat.

Procés de derivació dels i les joves a l'EM20

Hi ha elements que condicionen la derivació del jovent que abandona prematurament els estudis, com ara la duració dels programes als quals se'ls deriva, el límit de places i el calendari de cadascun d'aquests recursos. A la pràctica, la derivació d'alguns/es joves a l'EM20 s'ha supeditat a la no disponibilitat d'altres recursos.

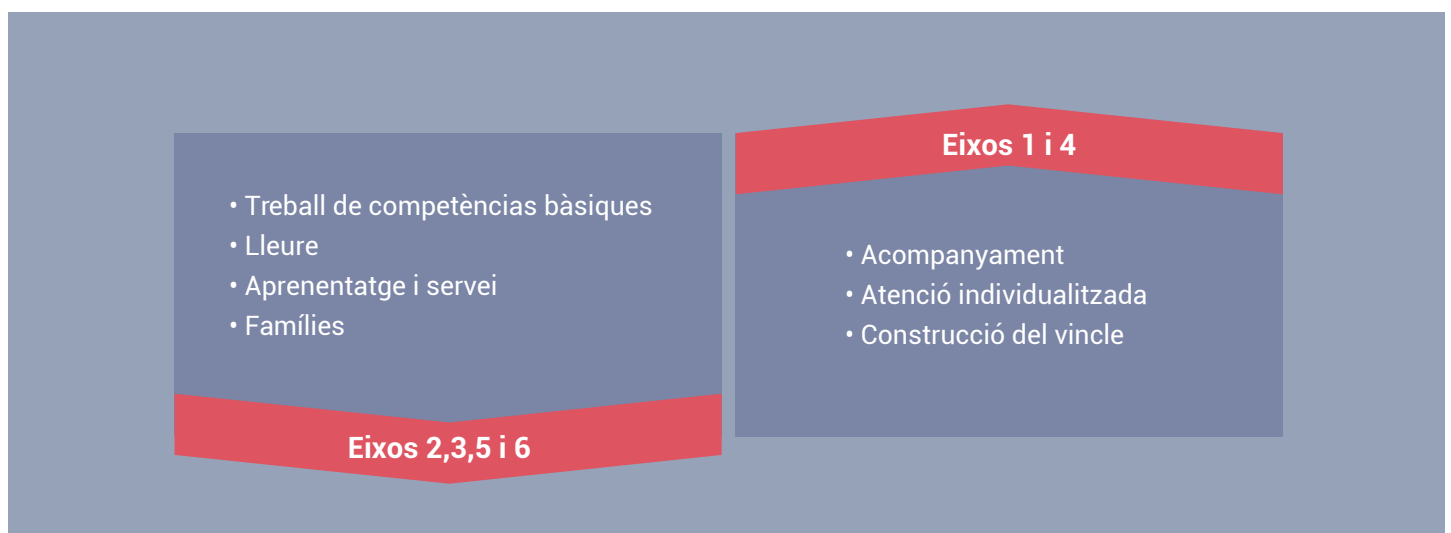
Adicionalment, els criteris de derivació no estan del tot acotats i en la primera edició s'ha disposat de poc temps per a treballar-los exhaustivament. Això ha contribuït al fet que el grup resultant del procés de derivació i selecció fos en certa mesura imprevist. Així, si bé el conjunt de participants encaixa amb la definició de població diana, tenen un perfil més vulnerable del que inicialment s'havia previst.

L'avaluació de la implementació

La implementació de l'EM20 ha patit canvis rellevants respecte allò inicialment previst: s'ha donat més pes a l'acompanyament, l'atenció individualitzada i la construcció del vincle, en detriment del treball de continguts i competències bàsiques (eix 2) o dels eixos de lleure, aprenentatge i servei i treball amb les famílies (eixos 3, 5 i 6).

S'identifiquen tres causes que podrien explicar aquesta divergència entre allò previst i allò executat:

- El perfil d'alta vulnerabilitat dels i les joves participants.
- L'aturada obligada de les activitats presencials.
- Dissensos en el model d'intervenció, que explicarien l'atenció brindada a la construcció del vincle entre l'equip professional i l'alumnat.

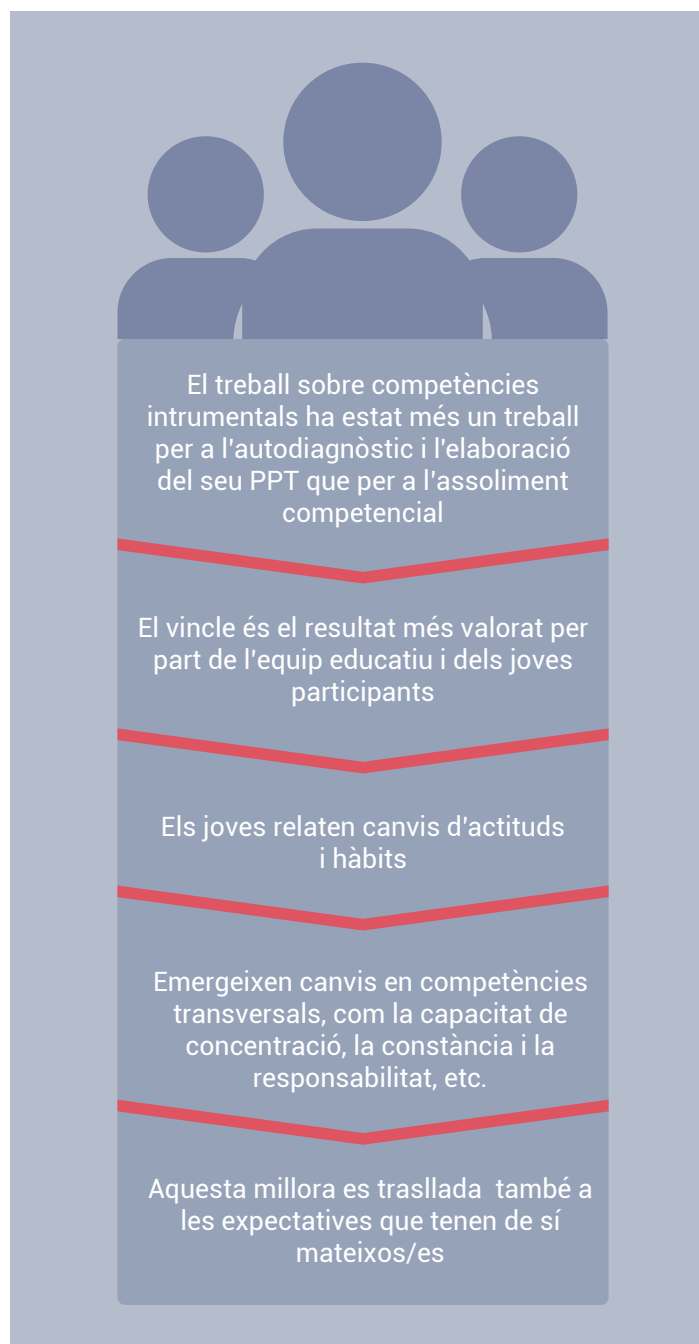

Encaix de l'EM20 amb els recursos de la ciutat

L'EM20 s'ubica en una ciutat que compta amb altres recursos que també cerquen donar resposta al problema de l'abandonament escolar prematur. En aquest sentit, és fonamental la coordinació i articulació entre aquests diferents serveis. També és important, i de fet es recomana potenciar una certa especialització.

L'EM20 es diferencia dels altres recursos de la ciutat en el fet que posa l'èmfasi en la primera part del treball necessari per a facilitar el retorn de l'alumnat al sistema educatiu: el treball d'hàbits i, en aquest sentit, l'EM20 es caracteritza per una metodologia de treball flexible, que s'adapta al ritme i necessitat de cada participant i permet una tutorització més intensa, sent així un recurs més inclusiu.

Per tal raó sembla important enfortir els mecanismes de coordinació amb les entitats a càrrec de la derivació i amb els altres serveis que aborden la problemàtica a la ciutat.

És fonamental enfortir la coordinació entre els diferents serveis que cerquen donar resposta a la problemàtica de l'abandonament escolar prematur a la ciutat de Barcelona.

Aprentatges

El model de l'EM20 és molt sensible al perfil del seu alumnat

El grup resultant del procés de derivació i selecció es caracteritza per trobar-se en una situació de major vulnerabilitat de la que inicialment s'havia previst, i uns nivells competencials inferiors als esperats, la qual cosa ha obligat l'equip de l'escola a adaptar continguts i ritmes.

Els recursos de segones oportunitats reporten beneficis a curt i llarg termini

L'experiència de l'EM20 complementa la literatura internacional sobre l'impacte d'aquest tipus de recursos en la vida dels i les joves que atén, reforçant la taxa d'èxit que sostenen les escoles de segones oportunitats a Espanya i Europa.

L'abandonament escolar prematur és un problema d'àmplia dimensió

Malgrat s'ha realitzat una estimació de la dimensió de la problemàtica, de l'abandonament escolar prematur no es disposa de dades sobre la cobertura dels altres serveis. Així doncs, seria interessant aprofundir en aquesta qüestió per valorar en quina mesura el conjunt de serveis de la ciutat estan atenent el problema.

Recomanacions

Tractar de definir amb major precisió la població objectiu del programa

Sembla raonable traslladar la definició de la població diana a uns criteris de derivació que permetin fer més previsible la composició del grup de participants, així com aprofundir en els diferents perfils de l'abandonament escolar prematur, per assegurar la complementarietat i especialització entre recursos.

Ajustar i actualitzar els objectius i la planificació d'activitats a allò que es consideri viable

Es recomana reflexionar sobre si es vol mantenir el pes en la construcció d'hàbits i d'un vincle fort dels i les participants amb l'escola, com s'ha fet en el primer any d'implementació de l'EM20, o si es vol optar per donar més pes als continguts competencials i al treball per projectes, com es preveia als plecs de licitació.

Facilitar les transicions a altres recursos de formació durant la participació a l'EM20

Es podria abordar la qüestió del reconeixement de la participació en l'EM20 mitjançant un títol o document homologable, amb l'objectiu de facilitar la transició a altres recursos educatius.

Podeu consultar l'informe complet a ivalua.cat